

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 284/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B3-12C/107/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 1. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 12 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Dňa 1. júna 2023 nadobudli účinnosť viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa). Podľa § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov prechádza od 1. júna 2023 výkon súdnictva v ostatných veciach (teda v iných ako trestnoprávných, rodinnoprávných a obchodnoprávných veciach) z Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) na mestský súd. Vychádzajúc z uvedeného, vo veci sťažovateľky je v súčasnosti príslušným súdom mestský súd.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že 15. októbra 2020 sa sťažovateľka žalobou podanou na okresnom súde domáhala určenia, že jej zosnulý manžel bol ku dňu svojej smrti vlastníkom umeleckých diel. Dňa 30. decembra 2020 súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za podanú žalobu a následne 3. mája 2021 vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k žalobe. Žalovaný sa k žalobe vyjadril 11. mája 2021. Dňa 4. novembra 2021 súd zaslal sťažovateľke vyjadrenie žalovaného, ku ktorému

sa sťažovateľka vyjadrila 11. novembra 2021. Dňa 24. januára 2021 súd požiadal Okresný súd Bratislava I o zapožičanie súdneho spisu z konania, v ktorom sa žalovaný domáhal od Slovenskej národnej galérie vydania sporných umeleckých diel. Dňa 29. marca 2021 súd urgovoval zapožičanie predmetného spisu. Dňa 21. septembra 2022 sa uskutočnilo pojednávanie. Dňa 19. októbra 2022 súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie preddavku na znalecké dokazovanie, ktorý sťažovateľka 21. novembra 2022 uhradila. Dňa 3. apríla 2023 súd vyzval sťažovateľku na formulovanie otázok na znalca, v nadväznosti na čo sťažovateľka 18. apríla 2023 oznámila súdu otázku pre znalca. Následne 2. novembra 2023 zobrala sťažovateľka žalobu späť, keďže so žalovaným uzavrela dohodu o urovnaní. Uznesením z 19. marca 2024 mestský súd konanie zastavil.

4. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie o namietanom porušení jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní v dôsledku jeho nečinnosti. Sťažovateľka uviedla, že v čase doručenia ústavnej sťažnosti mestský súd doručoval uznesenie o zastavení konania a v tejto súvislosti poukázala na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej je konanie skončené až právoplatnosťou konečného rozhodnutia. Podľa názoru sťažovateľky súd od počiatku konal s priet'ahmi a za celú dobu konania uskutočnil iba jedno pojednávanie, na ktorom sa vyhol splneniu povinnosti vyplývajúcej z § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) uviesť predbežné právne posúdenie veci. Sťažovateľka, poukazujúc na svoj vek 67 rokov, zdôraznila, že aj podľa judikatúry ESLP zvýšený vek vyžaduje zvýšenú rýchlosť konania. Pod tlakom priet'ahov súdu napokon sťažovateľka na svoje dedičské právo čiastočne rezignovala a uzatvorila so žalovaným dohodu o urovnaní, ktorou sa v podstatnej časti svojho dedičského nároku vzdala. Súd tak svojou nečinnosťou nezmaril iba procesné právo sťažovateľky na konanie bez priet'ahov, ale fakticky zmaril aj jej hmotné právo na dedičstvo po jej zosnulom manželovi. Sťažovateľka svojím konaním k priet'ahom nijako neprispela, konanie nemarila, nezdržovala, všetky povinnosti si riadne a včas plnila.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry ESLP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018, I. ÚS 190/2019, II. ÚS 27/2020).

6. Ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že v prípade ústavných sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) takéto ústavné sťažnosti odmieta ako zjavne neopodstatnené, ak celková dĺžka konania pred súdom nesignalizuje reálnu možnosť zbytočných priet'ahov (I. ÚS 210/2018, IV. ÚS 172/2020, II. ÚS 334/2021, II. ÚS 514/2021), resp. ak argumenty v ústavnej sťažnosti v čase jej podania nepreukázali takú intenzitu porušenia označeného základného práva, aby bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (I. ÚS 190/2019, II. ÚS 357/2021). K iným dôvodom zakladajúcim záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp.

ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci (súdu), ktorá je vždy posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (m. m. I. ÚS 156/2019, II. ÚS 238/2020).

7. Ústavný súd ďalej poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej opakovane pripomína, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. II. ÚS 57/01, I. ÚS 48/03, III. ÚS 59/05). Pojem „zbytočné priet'ahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý treba vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého štátneho orgánu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmietne ako zjavne neopodstatnenú (napr. I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05).

8. S poukazom na už uvedené východiská ústavný súd pristúpil k posúdeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľky. Zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že ku dňu jej doručenia ústavnému súdu trvalo napadnuté konanie približne 3 roky a 5 mesiacov. Ústavný súd vzhľadom na sťažovateľkou predostreté argumenty uvádza, že postup mestského súdu v napadnutom konaní sa síce nejaví ako optimálny, keď plynulosť napadnutého konania poznačilo vykonávanie jednotlivých procesných úkonov súdu s veľkými časovými rozostupmi a viacerými kratšími obdobiami nečinnosti trvajúcimi od štyroch do šiestich mesiacov (napr. vo fáze doručovania vyjadrenia žalovaného sťažovateľke, uskutočnenia pojednávania, vykonávania úkonov na účel nariadenia znaleckého dokazovania). Uvedené obdobia nečinnosti mestského súdu možno považovať za príčinu vzniku istých priet'ahov v konaní, avšak tieto priet'ahy ani z hľadiska doterajšej dĺžky samotného napadnutého konania a predovšetkým vzhľadom na okolnosti prerokovanej veci podľa ústavného súdu nedosahujú takú ústavnoprávne relevantnú intenzitu, ktorá by ústavnému súdu umožňovala po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky. Podľa názoru ústavného súdu celková dĺžka konania pred mestským súdom je stále v medziach ústavnej akceptovateľnosti, aj keď na jej hranici, a nie je spôsobilá bez ďalšieho viesť k záveru o jej neprimeranosti, resp. indikovať, že napadnuté konanie by bolo možné považovať za nesúladne s označenými právami sťažovateľky, resp. za také, v rámci ktorého by intenzita prípadných priet'ahov dosahovala úroveň potrebnú na vyslovenie porušenia ňou označených práv. Hoci uvedená doba konania sa strane sporu, ktorá má záujem na čo najskoršom rozhodnutí, môže zdať neprimeraná, z hľadiska ústavných limitov v danom type konania neprekračuje prípustnú dobu konania. Ústavný súd zobral do úvahy aj predmet sporu, ktorý nepatrí do kategórie tzv. citlivých konaní, ktoré by si vyžadovali zo strany vo veci konajúceho súdu osobitný prístup (ako to je napríklad v prípade pracovnoprávných sporov alebo v konaniach vo veci starostlivosti o maloletých).

9. Zároveň ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že vydaním uznesenia o zastavení konania vo veci samej 19. marca 2024 (ktoré nebolo v zákonnej lehote napadnuté odvolaním a 23. apríla 2024 nadobudlo právoplatnosť) a jeho dorúčením mestský súd vykonal všetky zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie právnej neistoty sťažovateľky,

ktorá bola navyše odstránená z iniciatívy samotnej sťažovateľky, a to na základe jej návrhu na späťvzatie žaloby. Ďalšie úkony alebo postupy už mestský súd nemohol vykonávať, a preto bolo treba vec posudzovať so zreteľom na čl. 2 ods. 2 ústavy ako vec, v ktorej ústavná úloha mestského súdu pri odstraňovaní právnej neistoty skončila rozhodnutím (19. marca 2024) pred podaním ústavnej sťažnosti ústavnému súdu (1. apríla 2024). Ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka späťvzatím žaloby uplatnila svoje právo na autonómiu vôle strán a ak je žaloba účinne vzatá späť celkom, súd nemá (s výnimkou § 146 CSP) inú zákonnú možnosť, než v dôsledku tohto jej procesného úkonu konanie podľa § 145 ods. 1 CSP zastaviť. Je síce pravdou, že právnú istotu vytvára až právoplatné rozhodnutie súdu, avšak v tomto prípade ide „len“ o procesné rozhodnutie o zastavení konania. Podľa názoru ústavného súdu sa takýmto procesným úkonom strany sporu v zásade mení aj intenzita stavu právnej neistoty, v ktorej sa strana nachádzala počas súdneho konania pred týmto procesným úkonom (m. m. I. ÚS 122/05). Z uvedeného vyplýva, že mestský súd v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania, prípadne prieskumy v ňom (m. m. IV. ÚS 214/03, II. ÚS 1/05, IV. ÚS 73/05). Právoplatnosť rozhodnutia mestského súdu síce nastala až 22 dní po tom, ako bola ústavnému súdu doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ale k odstráneniu stavu jej právnej neistoty došlo v zásade už 19. marca 2024, keď mestský súd rozhodol uznesením o zastavení konania, keď späťvzatie žaloby nadväzovalo na dohodu sporových strán o urovnaní. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 61/03).

10. Tento skutkový stav bol so zreteľom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru základom pre rozhodnutie ústavného súdu o tom, že ústavná sťažnosť sťažovateľky je zjavne neopodstatnená. Z tohto dôvodu ju ústavný súd odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

11. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky obsiahnutých v petite jej ústavnej sťažnosti, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Peter Molnár
predseda senátu